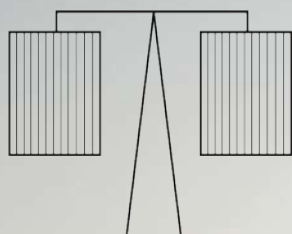


LEX

Lietuvos aukščiausiojo teismo pastato, esančio gynėjų g. 6, Vilniuje atviras projekto konkursas



Vilnius, 2026

01.

ARCHITEKTŪRINĖ IDĖJA

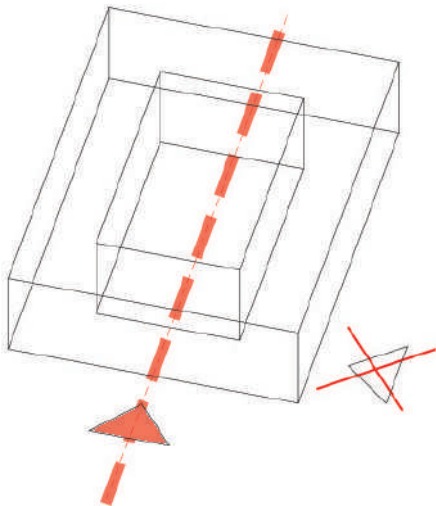
ARCHITEKTŪRINIS SPRENDIMAS

Rekonstrukcijos metu esamas pastatas konceptualiai nurengiamas demontuojant fasadą ir paliekant esamą kolonų tinklą. Egzistuojantis šaltas vidinis kiemas, po rekonstrukcijos tampa integralia pastato dalimi. Rekonstruojamo pastato architektūrinės koncepcijos pagrindas – trijų pagrindinių salių tūrių išdėstymas vidiniame kieme. Šie trys nauji tūriai tampa esminiu architektūriniu akcentu ir kuria naują pastato kokybę.

Tūriai tampa kompoziciniu branduoliu ir kyla per visą pastato aukštį iki stogo, kur formuojamos nauji funkciniai plotai – sporto salė, poilsio ir susitikimų erdvės. Visos paskutinio aukšto patalpos turi tiesioginį ryšį su stogo terasa, taip sustiprinama pastato vidaus ir lauko erdvių sąveiką.

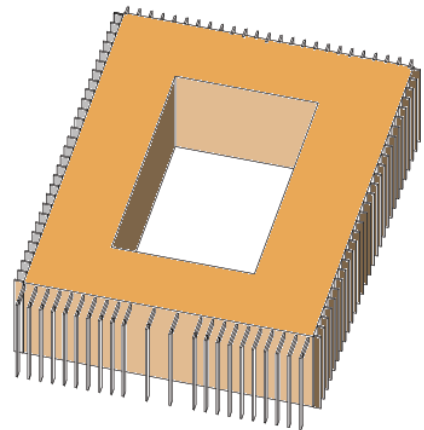
Virš trijų tūrių formuojamas lengva, vizualiai „sklendžianti“ plokštuma, pridengianti stogo terasą. Taip vidinis kiemas transformuojamas į aktyvią, daugiasluoksnę erdvę, o trys tūriai tampa pagrindiniu architektūrinės idėjos branduoliu – nauja pastato tapatybės ir kokybės išraiška.

1



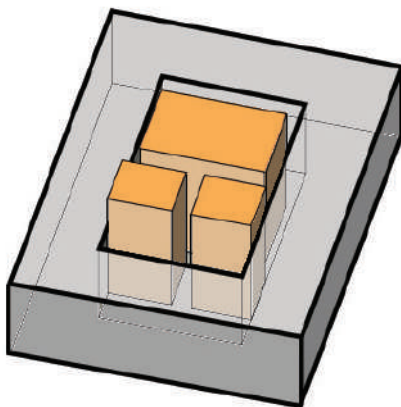
Pakeičiama pagrindinio įėjimo vieta, formuojant aiškiai matomą, reprezentatyvų ir architektūriškai išreikštą portalą su kolonada bei stogeliu, kuris sustiprina pastato identitetą ir palengvina patekimą.

2



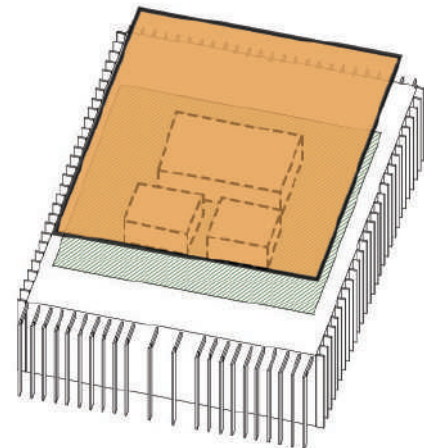
Išlaikoma buvusio vidinio kiemo idėja, ji integruojant į bendrą pastato struktūrą. Pagrindinis pastato tūris ir jo mastelis urbanistiniame kontekste iš esmės lieka nepakitę.

3



Vidinio kiemo erdvėje suformuojama ir iškeliami trys stačiakampiai tūriai, vertikalios kylančios per visą pastato aukštį iki pat viršutinio aukšto ir stogo zonos.

4



Ketvirtame aukšte suformuojama panoraminė terasa su lengvu stogeliu, kuri tampa reprezentacine ir bendruomenine erdve, atveriančia plačius miesto vaizdus bei sustiprinančia pastato vidaus ir išorės ryšį.

URBANISTINIS SPRENDIMAS

Analizuojant esamą gatvės išklotinę ir dabartinę įėjimo į pastatą vietą (iš greta esančio akligatvio pusės), akivaizdu, kad patekimas į pastatą yra vizualiai užspaustas, visiškai neatitinka teismo institucijos svarbos, reprezentatyvumo bei pastato tipologijos įvaizdžio.

Siekiant sureikšminti pastato funkcijos statusą ir natūraliai integruoti į miesto struktūrą, pagrindinį įėjimą formuojamas iš Gynėjų gatvės pusės, kuriant aiškią ir reprezentatyvią kompoziciją. Įėjimas projektuojamas simetriškas, simbolizuojantis Temidės svarstyklės, balansą ir teisingumą, o kartu institucijos solidumą, aiškumą ir stabilumą.

Pagrindinis įėjimas išryškinamas architektūrinėmis priemonėmis, formuojama moderni kolonada su stogeliu, kuri aiškiai identifikuoja patekimo vietą bei sukuria pridengtą portalą, pereinamąją poerdvę tarp miesto ir pastato vidaus. Šis sprendimas kartu yra kontekstuali aliuzija į priešais esantį Martyno Mažvydo biblioteką kolonados motyvą, subtiliai užmezgant dialogą su aplinkine urbanistine struktūra ir stiprinant būdingą aplinkos dvasią, respektuojant šios paskirties pastatų įvaizdžio istorinę raidą ir tradicijas. Be to, tai savotiška aliuzija į klasikinius teismo rūmus su portalu ir kolonada, kurie sureikšmina savotišką emocinę pauzę prieš atidarant įstaigos duris. Šie sprendiniai natūraliai nulėmė ir simetrišką pastato planinę struktūrą, kuri yra būdinga teismo institucijai, palengvina orientaciją pastate bei formuoja aiškią viešųjų ir tarnybinių erdvių hierarchiją.



02.

URBANISTINIS VERTINIMAS, ATITIKIMAS VMS TERITORINIO PLANO REIKALAVIMAMS, KPD REIKALAVIMAMS

Urbanistiškai rekonstruojamas pastatas gatvės išklotinėje yra dalinai atitrauktas nuo užstatymo linijos. Aplinkiniai pastatai yra ties užstatymo linija, todėl natūraliai sukuriamas kurdonerinis (cour d'honneur) erdvė prieš pastatą. Ši esama urbanistinė situacija laikoma vertinga ir sąmoningai akcentuojama architektūriniais sprendiniais, kurie sustiprina pastato reikšmingumą.

Projekte numatytas patekimas į pastatą iš Gynėjų gatvės pusės, formuojama kolonada ir stogelis, kurie aiškiai artikuluoja pagrindinį įėjimą ir sustiprina reprezentacinį priekinės poerdvės pobūdį, kartu pabrėždami pastato atsitraukimą nuo užstatymo linijos ir jo išskirtinį urbanistinį vaidmenį gatvės perspektyvoje.

Pagal Vilniaus miesto savivaldybės bendrojo plano nuostatas sklypas patenka į Pagrindinio centro funkcinę zoną. Šiai zonai taikomi šie pagrindiniai reglamentai:

- didžiausias leistinas sklypo užstatymo intensyvumas – 4,5;
- didžiausias leistinas sklypo užstatymo tankis – 80 %;
- sąlyginis didžiausias nelaidžių dangų kiekis sklype – 50 %.
- Didžiausias leistinas pastatų aukštis (metrai) nuo žemės paviršiaus – 32 metrai.

Bendrieji statinio rodikliai:

Antžeminis plotas: 4492 kv/m

Požeminis plotas: 1288 kv/m

Bendras plotas: 5780 kv/m

Užstatymo plotas: 1822 kv/m

Nelaidžių dangų plotas: 2371 kv/m

Pastato aukštis nuo žemės paviršiaus: 16.80 metro (Pagal BP 32 metrai)

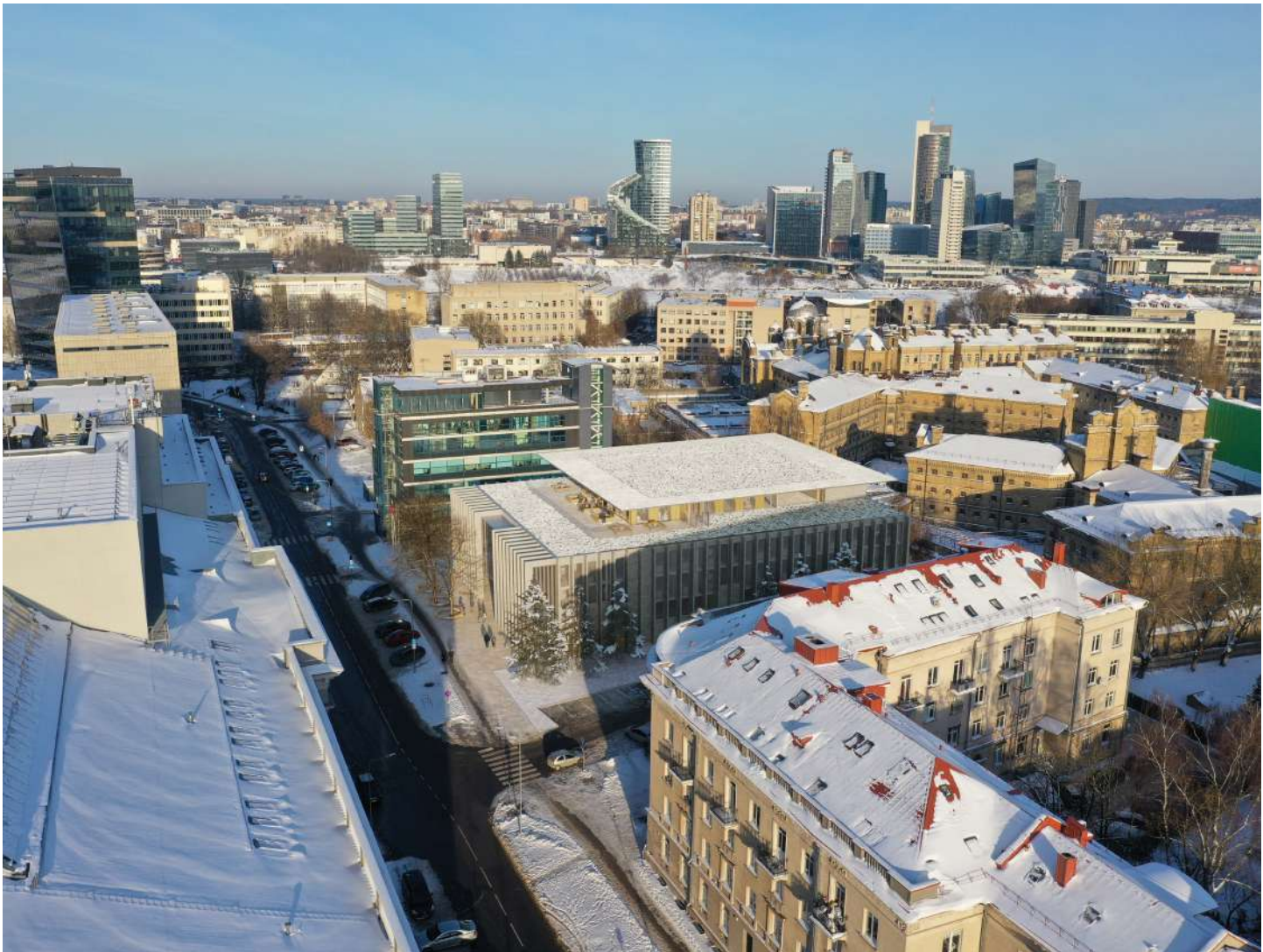
Pastato intensyvumas: 1,2 (Pagal BP 4,5 metrai)

Pastato užstatymo plotas: 48% (Pagal BP 80 %)

Nelaidžių dangų procentas: 63%* (Pagal BP 50 %)

*Nelaidžių dangų plotas išliko nepakitęs (vietos kuriose atsirado naujų kietų dangų kompensuotos senųjų laiptų vietą apželdinant. Tolimesniuose projekto etapuose bus vertinamos apželdinto stogo galimybės, tai padės kompensuoti ir pasiekti reikiamą 50% ribą.

Pastato aukštis didinamas minimaliai – apie 4 metrus, todėl naujas turis nekonkuruoja su aplinkiniu užstatymu. Parinktas medžiagiškumas ir architektūrinė išraiška artimi esamam urbanistiniam kontekstui, o vertinant iš svarbiausių miesto apžvalgos taškų pastatas vizualiai neišsiskiria ir natūraliai įsilieja į miesto siluetą. Saulės kolektoriai parenkami matiniai, derantys prie stogo spalvos. Tai pagrįsta parengtomis vizualizacijomis iš aktualių apžvalgos taškų.



03.

KONKURSO TERITORIJOS SPRENDINIAI

3.1 FUNKCINIS TERITORIJOS PLANAVIMAS

Beveik visas esamas sklypas yra užstatytas. Keičiantis pagrindinei įėjimo į pastatą vietai, natūraliai prieš pastatą formuojama nauja viešoji erdvė, o buvusio įėjimo vietoje pastato šone pratęsiama automobilių stovėjimo aikštelė. Toliausiai nuo gatvės nutolusi sklypo dalis, ties Lukiškių kalėjimu, projektuojama kaip uždara teritorija. Šioje sklypo dalyje numatoma kordono zona, įvažiavimas į požeminę automobilių stovėjimo aikštelę bei su tuo susiję techniniai sprendiniai.



3.2 PĖSČIŲJŲ JUDĖJIMO SPRENDINIAI

Pėsčiųjų patekimas į pastatą organizuojamas iš gatvės pusės, per naujai suformuotą viešąją erdvę – kurdonerą. Ši erdvė tampa aiškiai identifikuojama kaip reprezentacinė prieiga prie pastato ir užtikrina patogų, saugų bei aiškiai orientuojamą pėsčiųjų judėjimą.

3.3 TRANSPORTO JUDĖJIMAS IR PARKAVIMAS

Lauko parkavimui naudojamos esamos automobilių stovėjimo vietos, kurios praplečiamos panaikinus šoninį įėjimą į pastatą. Konvojaus patekimo schema iš esmės išlieka tokia pati, tačiau jam suprojektuojama atskira, uždara išlaipinimo aikštelė, užtikrinanti saugumą ir izoliuotą judėjimą.

Pagal konkurso sąlygose leistinas normas, pagilinus rūsio grindų altitudę, pastato rūsyje suprojektuojama požeminė automobilių stovėjimo aikštelė, skirta pastato darbuotojams ir teisėjams.

Požeminiame aukšte suprojektuotos 28 parkavimo vietos neįrengiant jokios papildomos įrangos, vertinant jos įrengimo sudėtingumą bei eksplotacinius kaštus. Esant neišvengiamam poreikiui toks sprendimas galėtų būti svarstomas tolimesniuose projekto etapuose. Lauke projektuojamos 24 parkavimo vietos, dalis jų kompensuoja kelias trūkstamas vietas pastato požemyje. Bet kuriuo atveju pastate užtikrinamas normatyvinis parkavimo vietų poreikis.

3.4 TERITORIJOS SUTVARKYMAS

Nuo gatvės pusės pastato prieigos dengiamos granitine danga, pabrėžiant reprezentacinį viešosios erdvės charakterį. Aplink esamus medžius paliekami žolės plotai, statomi suoliukai, sukuriama kokybiška ir funkcionali viešoji erdvė.

Buvusio įėjimo vietoje pratęsimos automobilių stovėjimo vietos. Siekiant vizualinio neutralumo ir tvarumo, jos dengiamos vandeniui pralaidžia, žalia danga. Už automobilių stovėjimo vietų sodinami želdynai.

Vakarinė sklypo dalis projektuojama kaip uždara zona – čia numatyta vieta dyzeliniam generatoriui, įvažiavimas į požeminį parkingą bei atskira uždara kordono teritorija.



04.

PROJEKTUOJAMŲ PASTATŲ SPRENDINIAI

4.1 FASADŲ ARCHITEKTŪRINIAI SPRENDINIAI

Naujų fasadų sprendinius inspiravo esamas pastato fasadas, suskaidytas vertikaliais piliastrais. Siekiant monumentalesnės pastato išraiškos, piliastrai pailginami. Tokiu būdu, žvelgiant iš šono, vertikalės dalinai pridengia langus ir sukuria vientiso, monumentalaus tūrio įspūdį. Papildomai jos atlieka ir efektyvią saulės kontrolės funkciją.

Analoginis sprendimas perkeliamas ir į pagrindinį fasadą, tačiau čia piliastrai atitraukiami nuo fasado plokštumos, suformuojant dengtą poerdvę prieš pagrindinį įėjimą į pastatą. Siekiant konstrukcinio ir ekonominio racionalumo, fasadai projektuojami iš surenkamų trisluoksnių gelžbetonio plokščių su akmens apdaila.

4.2 ESAMŲ STATINIO KONSTRUKCIJŲ PANAUDOJIMAS

Visos esamos pastato laikančiosios konstrukcijos išsaugomos ir panaudojamos. Pastatas išvalomas, paliekant laikančiąsias sienas, kolonas ir pagrindines pertvaras. Nauji tūriai konceptualiai įterpiami į vidinį kiemą, jiems projektuojami atskiri pamatai, todėl jie papildomai neapkrauna esamo pastato konstrukcinės sistemos.

4.3 FUNKCINIS SUPLANAVIMAS

Visos esamos pastato laikančiosios konstrukcijos išsaugomos ir panaudojamos. Pastatas išvalomas, paliekant laikančiąsias sienas, kolonas ir pagrindines pertvaras. Nauji tūriai konceptualiai įterpiami į vidinį kiemą, jiems projektuojami atskiri pamatai, todėl jie papildomai neapkrauna esamo pastato konstrukcinės sistemos.



1. Muziejaus ir bibliotekos lankytojai

Iš viešosios erdvės patekus į pastatą, patenkama į erdvę, esančią žemiau pagrindinio pirmojo aukšto lygio. Muziejaus ir bibliotekos lankytojams tolesnis judėjimas pastate nėra reikalingas – sanitariniai mazgai, rūbinė bei muziejaus ir bibliotekos patalpos suplanuotos tiesiogiai prie įėjimo.

2. Teismo posėdžių stebėtojai

Patekus į pastatą ir pakilus laiptais, kuriuos kontroliuoja apsaugos postas, patenkama į laukimo erdvę. Iš jos galima įeiti į teismo sales, mediacijos patalpas, dokumentų susipažinimo ir priėmimo patalpas.

3. Teismo darbuotojai

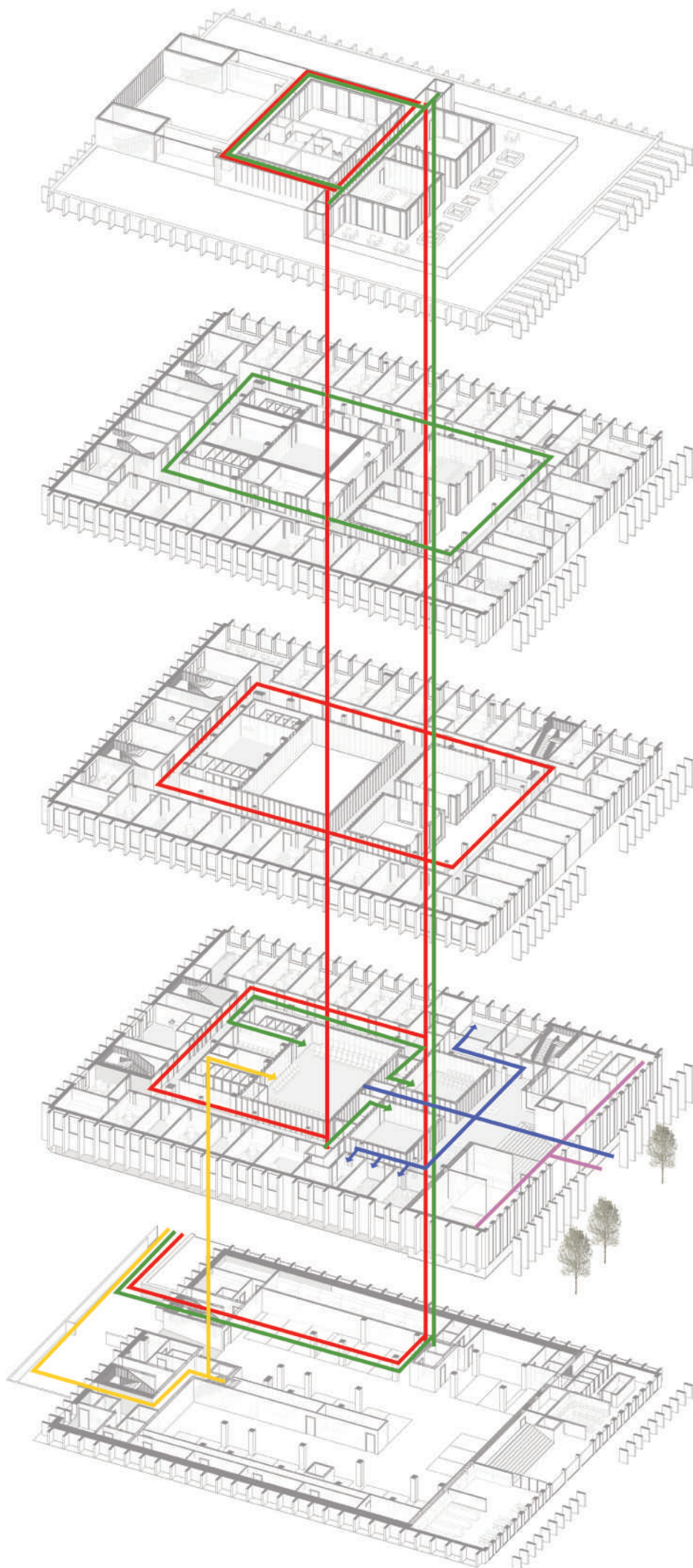
Teismo darbuotojai į pastatą patenka iš požeminės automobilių stovėjimo aikštelės arba per pagrindinį įėjimą. Iš laukimo salės per įeigos kontrolę patenkama į darbuotojų zoną, kurioje judėjimas galimas tik darbuotojams.

4. Teisėjai

Teisėjams skiriamas ypatingas dėmesys. Liftai iš požeminio parkingo suprojektuoti taip, kad teisėjai galėtų pakilti tiesiai šalia savo darbo kabinetų. Vyriausiųjų teisėjų kabinetai su priklausiniais projektuojami pagrindiniame fasade, orientuojant juos į reprezentatyviausią pastato pusę. Teismo pirmininko ir skyrių pirmininkų blokai atskiriami stiklinėmis pertvaromis ir turi uždara vidinį koridorių. Simboliškai Teismo pirmininko kabinetas, atsižvelgiant į simetrišką pastato planinę struktūrą, projektuojamas ties pastato simetrijos ašimi. Nusileidus liftais į pirmą aukštą, teisėjai gali tiesiogiai patekti į pasitarimų kambarius, o iš jų – į teismo sales.

5. Kordonas

Kordonas suplanuotas taip, kad konvojuojamas asmuo be sąlyčio su viešąja aplinka būtų išlaipintas iš transporto priemonės ir per rūsio lygį tiesiogiai patektų į teismo salę.



Teismo darbuotojų judėjimas

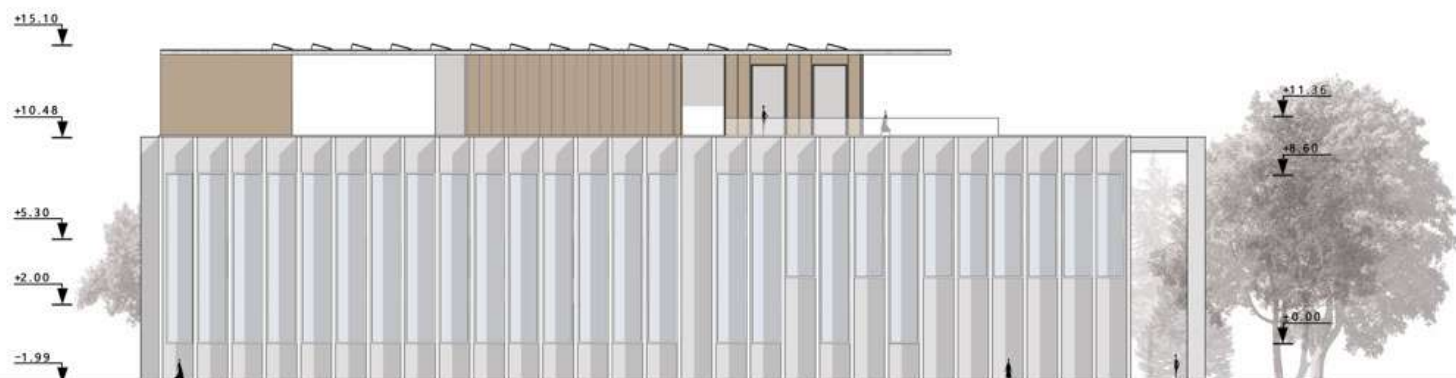
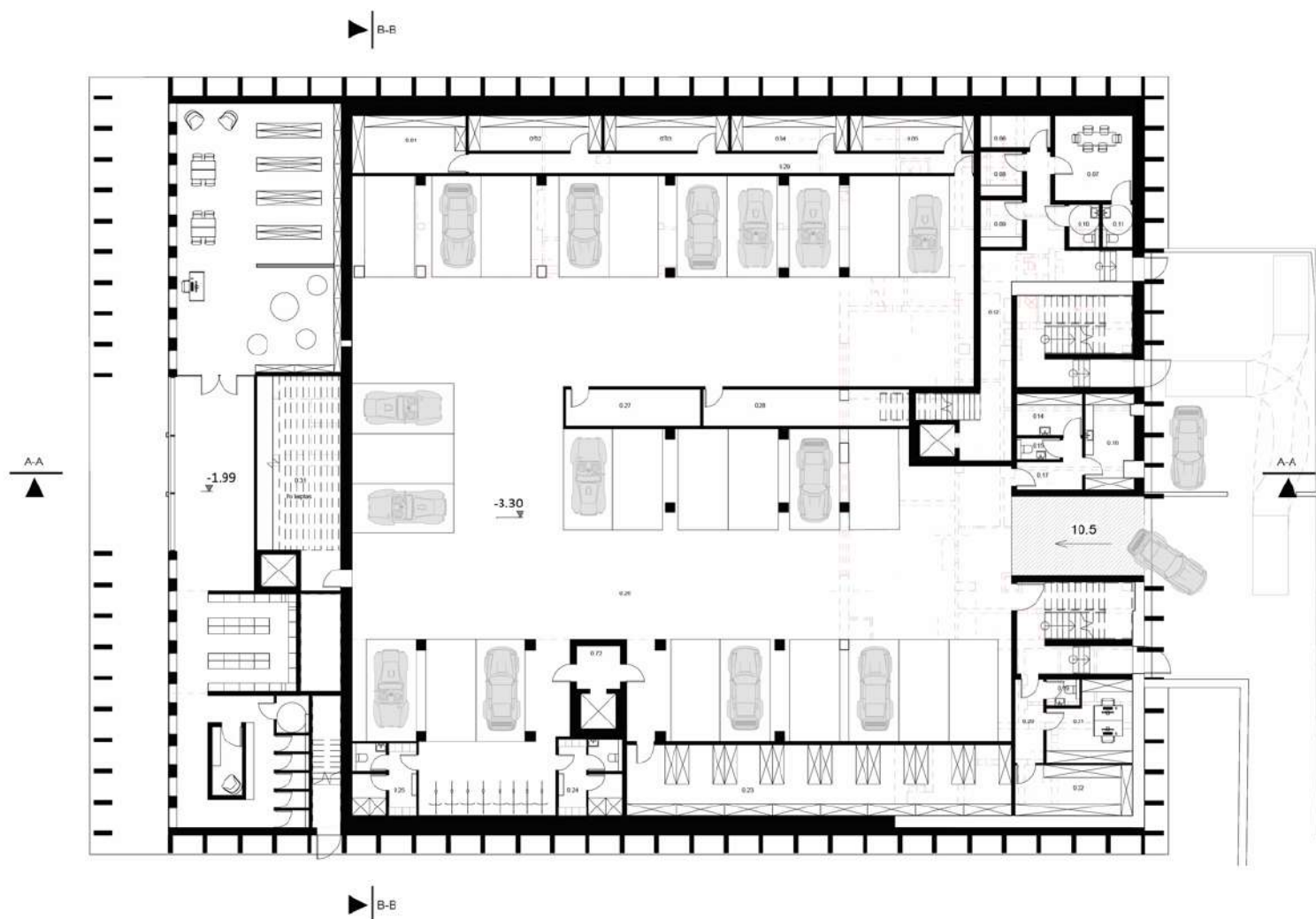
Teisėjų judėjimas

Teismo dalyvių judėjimas

Nusikaltėlių judėjimas

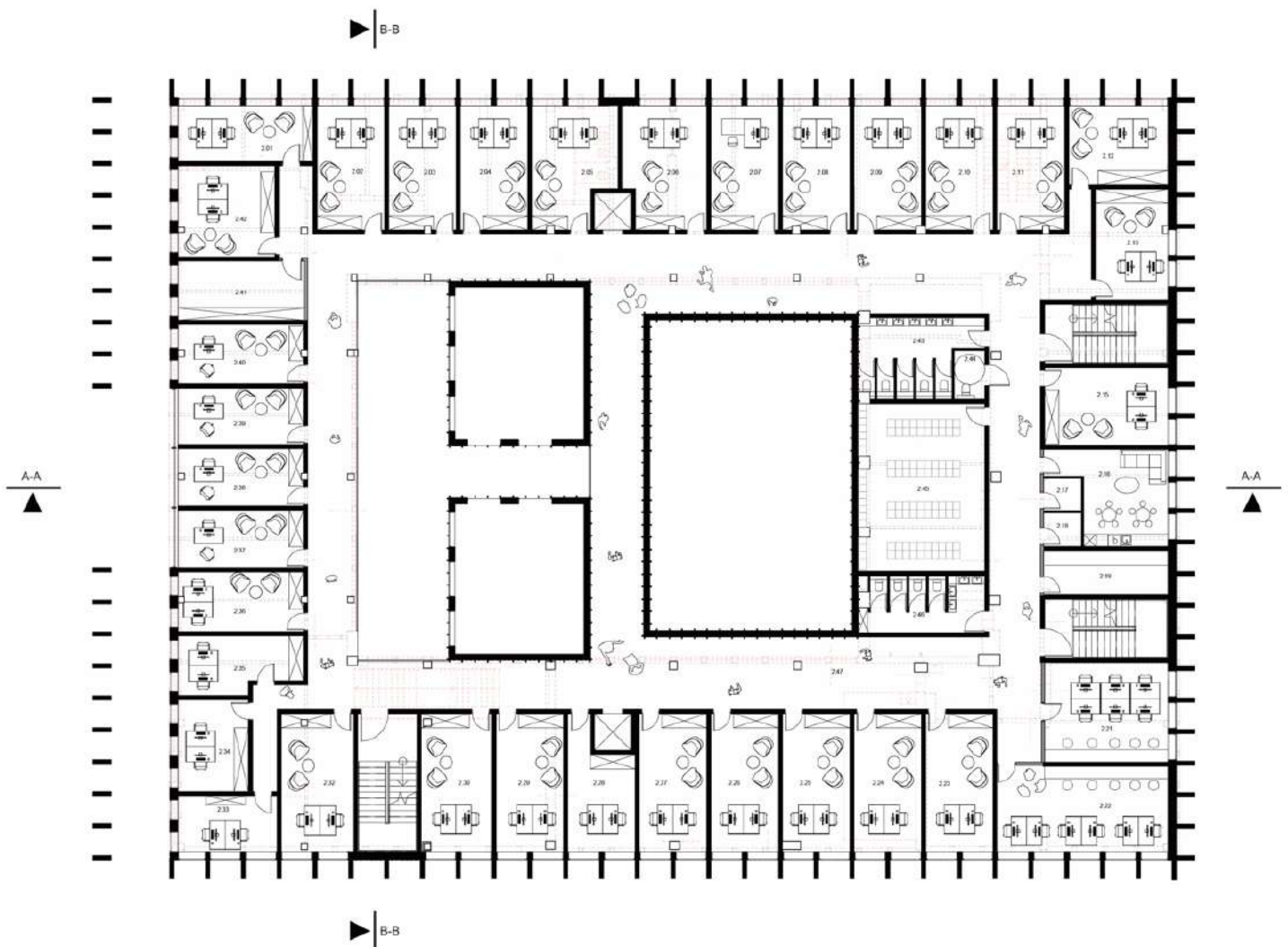
Bibliotekos/muziejaus lankytojų judėjimas

POŽEMINIO AUKŠTO PLANAS



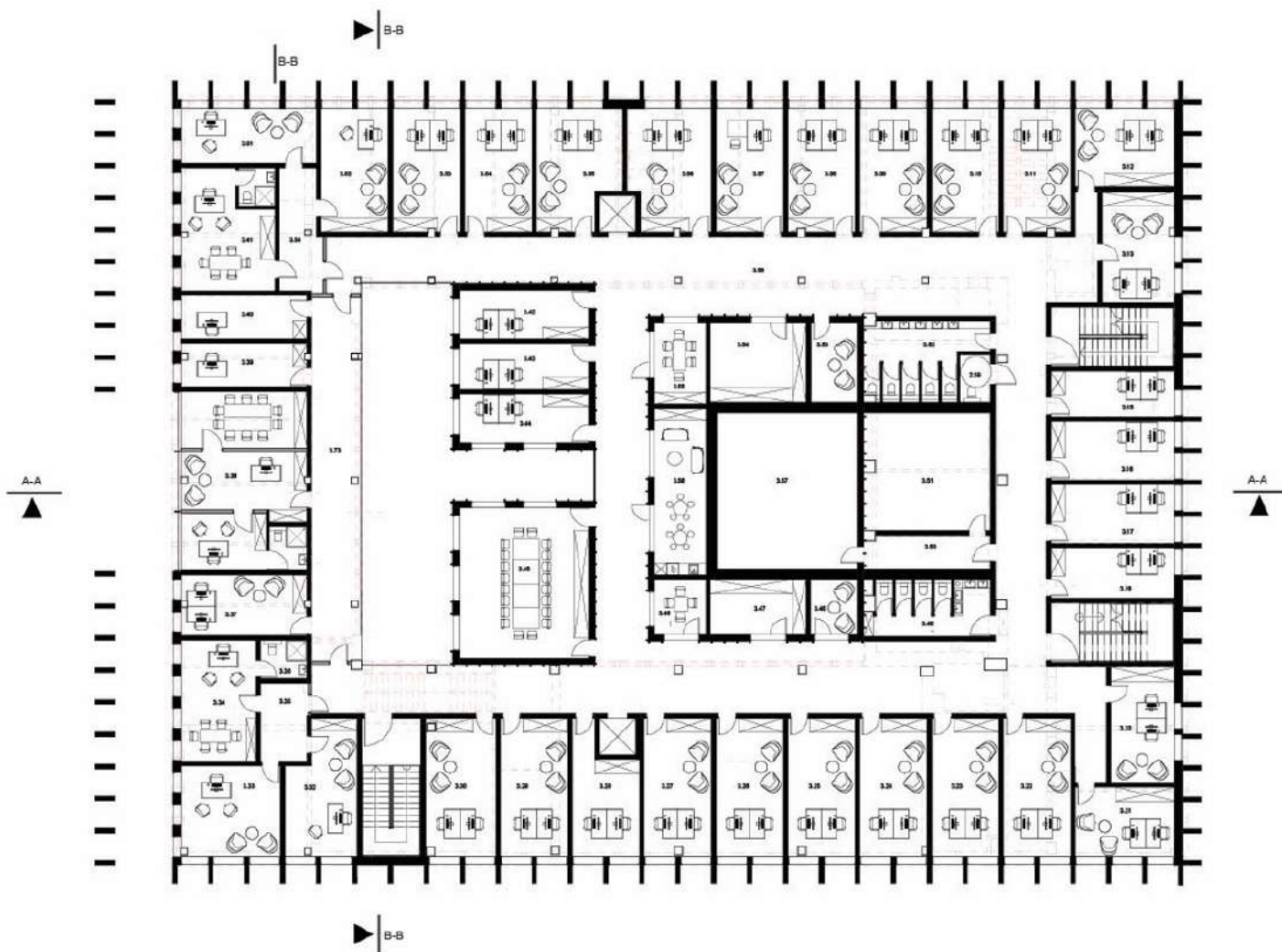
ŠIAURINIS FASADAS

ANTRO AUKŠTO PLANAS



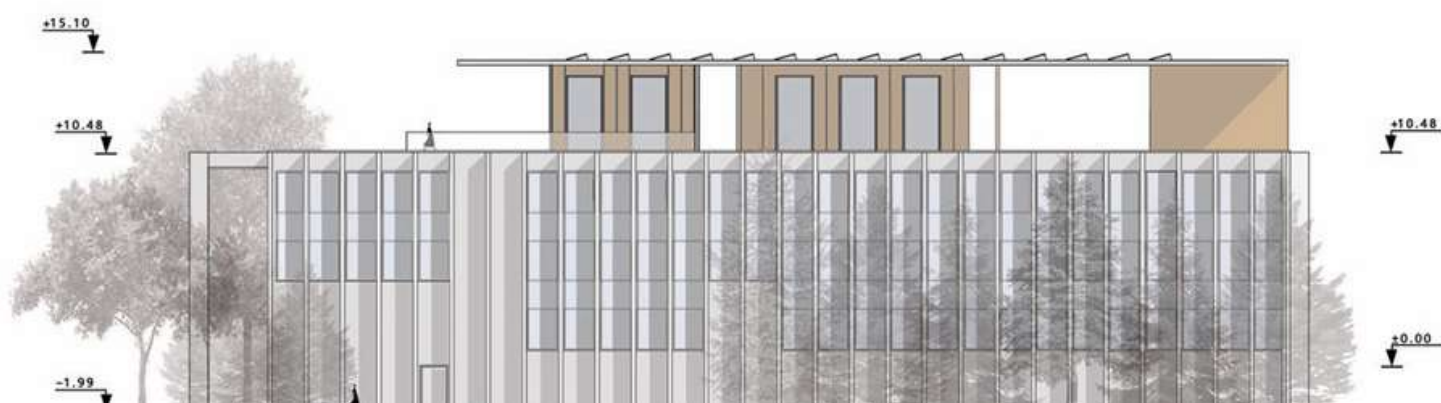
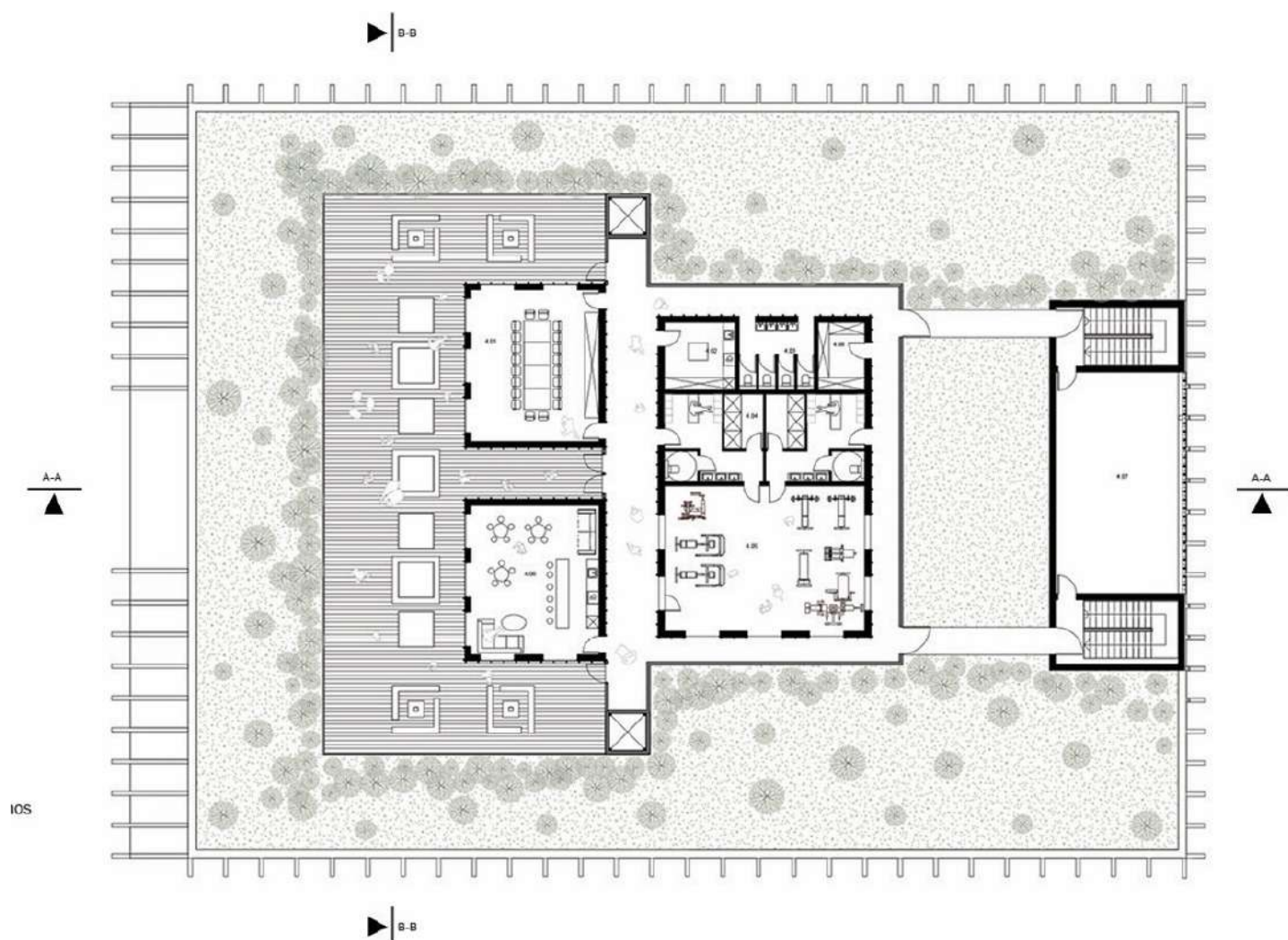
RYTINIS FASADAS

TREČIO AUKŠTO PLANAS



VAKARINIS FASADAS

KETVIRTO AUKŠTO PLANAS



PIETINIS FASADAS

4.4 INTERJERO, BALDŲ IR MEDŽIAGIŠKUMO SPRENDINIAI

Pastato interjeras glaudžiai susijęs su architektūros idėja. Šaltas solidus nešališkumą simbolizuojantis šviesaus akmens interjeras sušildomas medžio apdaila. Toks sprendinys pajaukina ir sušildo interjerą, pastato lankytoją savotiškai ramina, drąsina. Centrinėje dalyje išdėstyti trys medžiu padengti tūriai – teismo salės, kurios vizualiai apžvelgiamos iš aplinkinių koridorių. Likusios interjero medžiagos parenkamos neutralios ir šviesios, taip sąmoningai akcentuojant ir išryškinant medinės apdailos tūrius. Medžio elementai, kaip jauki akcentinė medžiaga, integruojami ir darbo kabinetų interjeruose.

4.5 MENO VERTYBIŲ INTEGRAVIMAS

Patekus į pastatą, lankytoją pasitinka dviejų tūrių kompozicija, kuri simboliškai interpretuojama kaip aliuzija į teisingumo deivę Temidę. Šią idėją sustiprinant, pastato centrinėje ašyje numatoma Temidės skulptūros vieta. Sprendinys atitinka galiojantį reikalavimą dalį projekto sąmatos (1 proc.) skirti būsimiems autoriniams meno kūriniams.

4.6 NAUDOTOJŲ JUDĖJIMO RYŠIAI

Naudotojų judėjimo ryšiai projektuojami taip, kad atskiri srautai būtų aiškiai atriboti, nesikirstų tarpusavyje ir užtikrintų saugumą, funkcionalumą bei aiškią orientaciją pastate.

4.7 NUKRYPIMAI NUO PASTATO NAUDOTOJO POREIKIŲ

Raštinės darbuotojų kabinetai, atsiradus papildomam laisvam plotui, suprojektuoti pirmame pastato aukšte (konkurso sąlygose buvo nurodytas antras aukštas). Toks sprendimas leidžia efektyviau užtikrinti tiesioginį ryšį su dokumentų priėmimo ir saugojimo patalpomis.





05.

SAUGUMO IR TECHNINIAI SPRENDINIAI

5.1 PRIEDANGOS SPRENDINIAI

Visas pastato rūšys projektuojamas kaip priedanga. Numatyti papildomi stacionarūs vartai, kurie įprastomis sąlygomis bus atviri, tačiau pavojaus atveju galės būti uždaromi, užtikrinant priedangos funkcionalumą.

5.2 TRIUKŠMO MAŽINIMO SPRENDINIAI

Iš Lukiškių kalėjimo pusės nuolatinės darbo patalpos neprojektuojamos. Šioje pastato dalyje numatomos pagalbinės arba laikino naudojimo patalpos, taip sumažinant triukšmo poveikį pagrindinėms darbo erdvėms.

5.3 STATINIŲ PRIEINAMUMAS

Pastatas projektuojamas visiškai pritaikytas žmonėms su negalia: numatomi bebarjeriai patekimai, reikalingo dydžio liftai, sanitariniai mazgai, tinkami judėjimo, regos ir klausos negalią turintiems asmenims, užtikrinama aiški orientacija ir patogus judėjimas visose viešosiose erdvėse.

5.4 GAISRINĖS SAUGOS SPRENDINIAI

Pastatas projektuojamas laikantis visų galiojančių gaisrinės saugos reikalavimų. Numatomos evakuacinės laiptinės, dūmų šalinimo sprendiniai, aiškiai pažymėti evakuacijos keliai bei reikiamos priešgaisrinės pertvaros, užtikrinančios saugią žmonių evakuaciją.

5.5 PAGRINDINIŲ TECHNINIŲ ĮRENGINIŲ ĮSĖDĖSTYMAS

Dyzelinis generatorius projektuojamas galiniame pastato fasade, orientuotame Lukiškių kalėjimo pusės link, izoliuojant jį nuo viešųjų ir reprezentacinių pastato erdvių bei sumažinant vizualinį ir akustinį poveikį aplinkai. Ant stogo, bei pastato centrinėje dalyje virš pagrindinės salės numatytos techninės patalpos kuriose bus montuojami inžineriniai įrenginiai.



PJŪVIS A-A

TVARUMAS IR ENERGETINIS EFEKTYVUMAS

6.1 TVARUMO SPRENDINIAI

Pastato rekonstrukcija savaime yra tvarus sprendimas, maksimaliai išnaudojant esamas konstrukcijas. Vertikalios lamelės ir stogo iškyša efektyviai mažina tiesioginę saulės spinduliuotę, taip sumažindamos pastato perkaitimą. Ant antstato stogo numatoma įrengti saulės elektrines, prisidedančias prie pastato energijos poreikių mažinimo.

6.2 ENERGETINIO EFEKTYVUMO SPRENDINIAI

Naujas trisluoksnis fasadas su aukštos kokybės šilumos izoliacija užtikrina geras pastato šilumines savybes, mažina šilumos nuostolius ir prisideda prie aukštos energetinio naudingumo klasės pasiekimo. Taip pat diegiamos efektyvios inžinerinės sistemos, optimizuojančios energijos suvartojimą.

6.3 UNIVERSALIAUS DIZAINO PRINCIPAI

Pastate taikomi universalios dizaino principai, užtikrinantys, kad visos erdvės būtų patogios ir saugios įvairių poreikių naudotojams – nepriklausomai nuo amžiaus, fizinių galimybių ar laikino mobilumo apribojimo.

6.4 MEDŽIŲ IŠSAUGOJIMAS

Projektuojant pastatą buvo vadovaujamasi arboristiniu medžių būklės ir apsaugos vertinimu. Pagrindinis pastato tūris neperžengia rekomenduojamos užstatymo zonos ribų ir nepažeidžia medžių šaknų apsaugos zonų.

Dekoratyviniai pastato elementai – vertikalios fasado lamelės – kai kuriose vietose projekcinėje plokštumoje išeina už rekomenduojamos užstatymo zonos ribų, tačiau šie elementai nesiremia į žemę ir veikia kaip levituojantys fasado elementai, todėl neturi tiesioginio poveikio grunto struktūrai ar medžių šaknų sistemoms.

Įėjimo kolonados zonoje kelios lamelės patenka į nerekomenduojamą užstatymo zoną. Šioje vietoje numatoma lokali, minimalios intervencijos sprendinių realizacija: bus atliekamas grunto atidengimas naudojant oro kastuvą (air spade) technologiją, leidžiančią išvengti šaknų pažeidimų, ir įrengiama nedidelė atraminė kolona, skirta lamelių konstrukciniam stabilumui užtikrinti, nepažeidžiant medžių gyvybingumo.



PJŪVIS B-B

LEX

